

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

Základní škola Vlkaneč, okres Kutná Hora

285 64 Vlkaneč 29

Identifikátor školy: 600 046 273

Zřizovatel: Obec Vlkaneč, 285 64 Vlkaneč 19

Školský úřad Kutná Hora, Komenského nám. 6, 284 80 Kutná Hora

Termín konání orientační inspekce: 9. a 11. listopadu 1999

Čj.	032 292/99-2050
Signatura	oc2bt103

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

V průběhu orientační inspekce byly sledovány a hodnoceny podmínky a průběh výuky v předmětech český jazyk, matematika, prvouka, vlastivěda a přírodověda, v ročnících prvním až čtvrtém, pátý ročník absolvují žáci na úplných základních školách (převážná část v ZŠ Golčův Jeníkov). Následující popis a hodnocení jsou pro sledované předměty obecně platné:

- Ve škole je realizován vzdělávací program Základní škola, který MŠMT ČR schválilo pod čj. 16 847/96-2, a podle Úprav a doplňků základní dokumentace tohoto vzdělávacího programu čj. 25 018/98-22. Učební plán tohoto programu (počet hodin jednotlivých předmětů v týdnu) je ve škole dodržen. Vlastní výuka není rozšiřována žádnými nepovinnými předměty, ve škole prozatím zahájil činnost sportovní kroužek, tři žáci a několik bývalých žáků školy (nyní žáci pátého a vyšších ročníků ZŠ Golčův Jeníkov) navštěvuje výuku náboženství, která probíhá v prostorách školy.
- Učitelky nezpracovávají časové tematické plány ani v předmětech, které jsou osnovami plánovány do víceletých období. Zpravidla vyučují podle učebnic nakladatelství ALTER, které byly vydány před platností užívaného programu a v některých předmětech mu zcela neodpovídají.
- Od poslední inspekce došlo ke změně ve složení pedagogického sboru. Výuku nyní v I(1,4). třídě zajišťuje ředitelka s odbornou a pedagogickou způsobilostí pro výuku na druhém stupni základní školy, s aprobační český jazyk - občanská nauka, s dlouholetou praxí v málotřídní škole, s mnohaletými zkušenostmi, které zcela odstraňují nedostatky v předepsané odborné a pedagogické způsobilosti. Neodborná je výuka ve II(2,3). třídě učitelkou s odbornou a pedagogickou způsobilostí pro výuku matematiky a zeměpisu na druhém stupni. Některé její metody a formy práce jsou dosud poznamenány krátkou praxí v málotřídní škole. Pozitivní je však velký zájem o práci se žáky a snaha přizpůsobit svou práci svěřené věkové skupině žáků.
- Prostorové podmínky pro výuku jsou velmi dobré. Vybavení pomůckami zůstává od poslední inspekce beze změny. Rozšířila se nabídka různých informativních pomůcek, především do školní knihovny přibýly různé encyklopedie pro žáky. K administrativním účelům zapůjčil zřizovatel školy počítač s tiskárnou, který však dosud neslouží (tiskárna je v opravě, chybí vhodné programové vybavení). Výuka tělesné výchovy za nepříznivého počasí musí stále probíhat ve třídě.
- Psychohygienické podmínky pro výuku jsou trvale dobré. Ve třídách je málo žáků (ještě letos má škola povolenou výjimku z počtu žáků - je jich jen 25). Škola prodejem ovocných nápojů napomáhá při dodržování celodenního pitného režimu žáků.
- Organizace výuky v ročníkových skupinách byla ve sledovaných hodinách podřízena potřebám jednotlivých ročníků a probíranému učivu. Rozdělení pozornosti na ročníkové skupiny a individuální práci s některými žáky učitelky dobře zvládly, vedly žáky k přiměřené samostatnosti, ohleduplnosti k práci druhých, k respektování dohodnutých pravidel.
- Formy a metody práce byly zpravidla voleny vhodně, a to jak k probíranému učivu a k aktuální situaci ve třídě, tak i k věku žáků. U starších žáků byla častěji využívána samostatná práce zpravidla individuální, písemná. V některých hodinách pracovali žáci ve skupinách; se žáky prvního ročníku bylo často pracováno také individuálně. Obsah a rozsah zadávaných úkolů byl diferencován. Přímá práce učitelky se žáky byla prováděna zpravidla frontálně. Při výuce byly využívány většinou pouze učebnice a pracovní sešity,

učební pomůcky jen v omezené míře (délková měřidla). Z didaktické techniky byl využit magnetofon. Do výuky byly vhodně zařazeny také některé informativní pomůcky (encyklopedie, tabulky, klíče).

- Motivace k výuce zpravidla probíhala v úvodu vyučovací hodiny probuzením zájmu o probíranou látku (přiměřeně k věku byl zdůrazňován význam učiva pro praxi, zařazena byla didaktická hra), v průběhu vyučovacích hodin nejčastěji pochvalou a povzbuzením, projevením důvěry, že žák úkol zvládne. Průběžně probíhala kontrola ze strany učitelek. Málo příležitostí dostali žáci k tomu, aby sami komentovali svůj výkon či výkon svého spolužáka, jen v jedné hodině se podíleli na hodnocení.
- Mezi učitelkami a žáky byly patrné velmi pěkné vztahy. Žáci se neostýchali zeptat, požádat o pomoc, byli otevření a komunikativní, v hodinách nebyl zaznamenán žádný projev nekázně či neochoty spolupracovat. Žáci byli vůči sobě ohleduplní, o přestávce pomáhali mladším spolužákům a „pečovali“ o ně.
- Při verbální komunikaci učitelky II. třídy se žáky se objevuje větší množství nespisovných výrazů.

Některá specifická zjištění, která se týkají jednotlivých předmětů:

Český jazyk

Členění učiva na část jazykového vyučování, psaní, čtení a literární výchovy respektuje doporučení osnov vzdělávacího programu k přístupu výuky - nejsou ostré hranice mezi mluvnickým a ostatním učivem a výuka je pojímána uceleně. Probírané učivo sledovaných hodin odpovídalo učebním osnovám. Aktuální příprava na zhlédnuté vyučovací hodiny byla provedena promyšleně, pro žáky byly připraveny některé kopírované materiály pro samostatnou práci.

V prvním a čtvrtém ročníku je výuka tohoto předmětu i po odborné stránce zajištěna dobře, vyučuje v nich ředitelka s aprobací český jazyk. Ve druhém a třetím ročníku je výuka neobdobná.

Žáci prvního a čtvrtého ročníku byli cíleně vedeni ke spisovnému vyjadřování, k odpovídání v souvislejších a přiměřeně dlouhých větách. Prvňáčci již získali poměrně správné návyky pro psaní. V hodinách se dobře pracovalo s chybou, nechyběla okamžitá zpětná vazba.

Drobné nedostatky metodického rázu se objevovaly ve výuce druhého a třetího ročníku. Zdařile bylo respektováno osobní tempo žáků při psaní, i v rámci ročníku byla výuka diferencovaná alespoň rozsahem. Při psaní nebylo dbáno na umístění levorukého a pravorukého žáka v lavici.

Plánování a aktuální příprava na výuku českého jazyka byla velmi dobrá. Personální podmínky jsou dobré, materiální a psychohygienické podmínky velmi dobré. Z hlediska organizace, forem a metod práce, motivace a hodnocení žáků, interakce a komunikace měla výuka tohoto předmětu ve sledovaných hodinách velmi dobrou úroveň. Tento předmět se vyučoval v pěti sledovaných hodinách, celkové hodnocení bylo třikrát velmi dobré, dvakrát dobré.

Matematika

Bezprostřední příprava na vyučování byla v souladu s učebními osnovami. Podle zápisů v třídních knihách není opomíjeno geometrické učivo.

Výuka matematiky je zařazována zpravidla na první dvě vyučovací hodiny.

Třídy nejsou vybaveny speciálně k výuce matematiky, některé nástěnné materiály výuce slouží. Při výuce nebyla využívána žádná didaktická technika, žáci zpravidla pracovali s pracovními sešity s materiály, které byly okopírovány z jiných učebnic.

Výuka byla účelně členěna, částečně byl vytvářen prostor pro samostatné učení. Didaktické zásady (především názornost výuky a přiměřenost) byly respektovány. Byl vytvářen dostatečný prostor k procvičování učiva.

Při opakování učiva u nejstarších žáků byly otázky zaměřeny také na pochopení vztahů a aplikování učiva do praktických situací.

U žáků nebyla oceňována pouze správnost výsledků, ale také snaha.

Ve výuce nebylo využíváno žádných metod a forem práce, které by záměrně směřovaly k rozvíjení komunikativních dovedností (verbálních i písemných), rozvíjely smysl pro kooperaci.

Ve výuce matematiky je dodržován učební plán, ve sledovaných hodinách nebylo zaznamenáno porušení učebních osnov. Plánování a aktuální příprava na vyučování jsou spíše nadprůměrné. Stejně byly hodnoceny také psychohygienické podmínky pro výuku předmětu. Ostatní sledovaná kritéria (personální a materiálně-technické podmínky, organizace, metody a formy výuky, motivace, hodnocení, interakce a komunikace) byla hodnocena dobře. Výuka matematiky byla sledována ve třech vyučovacích hodinách, jejichž celkové hodnocení bylo dobré.

Prvouka, přírodověda, vlastivěda

Kontrolní hospitace ve výuce prvouky ve II. třídě upozornily na závažné nepochopení přístupu k obsahu a organizaci výuky. Učivo prvouky pro druhý a třetí ročník se dosud učí podle učebnic, které neodpovídají záměrům vzdělávacího programu. V plánování učiva nebylo postupováno podle učebních osnov. Např. ve třetím ročníku bylo probíráno učivo, které svým obsahem patří do tematického celku „Obrazy z českých dějin“. Toto učivo je zvoleným vzdělávacím programem zařazeno do vlastivědy ve čtvrtém ročníku. Kontrolou třídních knih z loňského školního roku bylo zjištěno, že se stejné chyby dopouštěli učitelé i v tomto roce.

Výuka prvouky probíhala ve dvou sledovaných hodinách, jednou ve spojení s českým jazykem, jednou samostatně s ročníkovou skupinou. Přírodověda byla vyučována ve spojení s českým jazykem, vlastivěda samostatně se skupinou tří žáků čtvrtého ročníku. Naposledy jmenovaná vyučovací hodina je z hlediska finanční náročnosti obzvlášť neefektivní.

Při výuce prvouky ve třetím ročníku byla zaznamenána závažnější terminologická chyba (záměna pojmů „metr“ a obecného názvu „délkové měřidlo“). Málo byla využívána práce žáků s učebnicí, žáci opisovali zbytečně dlouhé zápisy z tabule do sešitů. Při výuce nechyběly názorné pomůcky, pro různé účely v praxi užívaná délková měřidla.

V plánování výuky prvouky, především v rozložení učiva do jednotlivých ročníků, jsou nedostatky, proto bylo hodnoceno jako nevyhovující. Personální zajištění výuky tohoto předmětu je dobré, materiální a psychohygienické podmínky jsou spíše nadprůměrné. Organizace, metody a formy výuky byly ve sledovaných hodinách hodnoceny jako dobré. Z hlediska motivace, hodnocení žáků, rozvoje komunikačních dovedností byly hodiny velmi

dobré. Celkové hodnocení hodin prvouky bylo ještě vyhovující, přírodovědy a vlastivědy velmi dobré, komplexní hodnocení tohoto bloku předmětů ve zhlédnutých vyučovacích hodinách bylo dobré.

Hudební výchova

Hudební výchova je jedním ze tří předmětů (ještě praktické činnosti a výtvarná výchova), jejichž výuka probíhá společně se všemi žáky školy (25 žáků všech čtyř ročníků). Výuka není po personální stránce odborně zajištěna. Spojení všech žáků přináší značné problémy, při výuce byla sice patrná snaha o ročníkovou diferenciaci, která se však příliš nedařila. Žáci všech ročníků probírají prakticky totéž učivo, výuka byla uskutečňována především pěveckými a hudebně pohybovými činnostmi. Nebyl zajištěn kvalitní hudební doprovod. Částečně byl nahrazován užitím magnetofonové nahrávky. Učitelka se snaží v rámci svých možností o hlasovou výchovu, rozvoj rytmických a intonačních dovedností. Při volbě metod a forem jí chybí odborné znalosti a praxe. Nutné je však ocenit maximální nasazení, pěkné vztahy mezi učitelkou a žáky, zájem podat co nejlepší výkon. Žáci se s chutí zapojovali do hudebních her, s radostí zpívali. Při hodině dostali příležitost hodnotit výkon svých spolužáků z jiných ročníkových skupin.

Sledovaná vyučovací hodina byla komplexně hodnocena jako dobrá. Jen vyhovující je personální zajištění výuky, ostatní sledovaná kritéria byla hodnocena jako velmi dobrá (materiální a psychohygienické podmínky) a dobrá (organizace, metody a formy výuky, motivace, hodnocení, komunikace).

Hodnocení kvality vzdělávání

Komplexní hodnocení kvality vzdělávání ve zhlédnutých hodinách je dobré, výrazným negativem však je úroveň plánování výuky prvouky, které je nevyhovující. Ostatní sledovaná kritéria byla hodnocena velmi dobře či dobře.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepční záměry vycházejí z charakteru málotřídní školy a stávajících podmínek. Trvá propojenost školy s Mateřskou školou Vlkanec a se Základní školou v Golčově Jeníkově. Škola plynule pokračuje v úkolech, které si stanovila už v předcházejícím období. Postupně dochází pouze k dílčím korekcím v oblasti mimovyučovacích aktivit, jejichž plán je vždy zpracováván na jeden školní rok. Letošní nabídka ve volitelné části učebního plánu se omezila jen na jeden sportovní kroužek. Pozitivním jevem je větší počet akcí pro veřejnost v obci.

V letošním školním roce má škola povolenu MŠMT ČR výjimku z průměrného počtu žáků ve třídě podle § 6 odst. 3 zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních škol a vyšších odborných škol ve znění pozdějších úprav. V příštím školním roce je očekáván mírný nárůst počtu žáků. Výuka probíhá podle učebních dokumentů schválených MŠMT ČR.

Ve škole nejsou integrováni zdravotně postižení žáci. Škola nevykazuje ani žáky s vývojovou poruchou učení, se žáky s výukovými problémy pracují učitelky individuálně.

Koncepční záměry jsou stanoveny dlouhodobě a jsou reálné. Aktuální plánování je jednoduché, ale účelné. ČŠI tuto oblast hodnotí jako velmi dobrou.

Organizování

Organizační struktura je vzhledem k velikosti školy velmi jednoduchá. Škola je dvoutřídní, v I. třídě jsou spojeni žáci prvního a čtvrtého ročníku, ve II. třídě žáci druhého a třetího ročníku. Ředitelka si ponechala většinu rozhodovacích a řídicích kompetencí. Povinnosti pracovníků jsou jednoznačně stanoveny sepsanými pracovními náplněmi a prokazatelně projednaným Pracovním řádem pro zaměstnance škol a školských zařízení (č.j.: 16 969/96-42).

Škola vede veškerou předepsanou povinnou dokumentaci. V administrativní úrovni bylo zjištěno několik drobnějších nedostatků. Jedná se především o neúplné a nepřesné zápisy ve třídních knihách, v katalogových listech chybějí zápisy o výjimce z klasifikace žáků prvního ročníku v prvním pololetí a čísla učebních dokumentů, podle nichž je žák vzděláván. Rozvrh hodin je sestaven v souladu s § 9 odst. 3 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších úprav. Vnitřní řád školy obsahuje všechna předepsaná ustanovení. Výroční zpráva za školní rok 1998/1999 obsahem odpovídá požadavkům zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství ve znění pozdějších úprav. Její zpracování je průměrné.

Pedagogické rady jsou svolávány jednou za čtvrtletí. Provozní porady jsou vedeny neformálně. Pořizovány jsou stručné zápisy, které svědčí o tom, že ředitelka přenáší všechny informace poskytované na poradách organizovaných Školským úřadem v Kutné Hoře až na úroveň školy. O žácích a o průběhu a výsledcích vzdělávání se mezi oběma učitelkami diskutuje prakticky denně.

Informace o průběhu a výsledcích výuky jsou rodičům poskytovány běžnými způsoby. Trvá již při předcházející inspekci zjištěný nedostatek, některé zápisy v žákovských knížkách žáků nevypovídají o tom, za co konkrétně byl žák klasifikován či jinak hodnocen.

Organizační struktura odpovídá požadavkům zabezpečení chodu školy a dobrého průběhu vzdělávání. Organizace má dobrou úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitelka preferuje kvalitu výchovně vzdělávací práce, sleduje a hodnotí přístup učitelky k žákům, oceňuje aktivity nad rámec vyučovací povinnosti (doučování, vedení kroužku). Systém hodnocení a přidělování osobních příplatků učitelka i provozní pracovnice znají. Vystupování ředitelky vůči učitelce nenesou žádné známky nadřazenosti, spolupráce je partnerská.

Operativní řízení je pružné, úkoly jsou plněny a problémy řešeny bez dlouhých odkladů.

Ředitelka školy v loňském školním roce navštívila dva jednorázové metodické kurzy pro výuku německého jazyka. K jiné formě dalšího vzdělávání nedochází.

Vyučující II. třídy vyžaduje trvalou pomoc ředitelky, protože nemá dosud dostatečnou praxi pro výuku ve třídách s ročníkovými skupinami. Chyb se dopouští v plánování výuky (viz zjištěné nedostatky ve výuce prvouky), v tomto ohledu však zřejmě ředitelčino vedení selhalo, omezilo se pouze na poskytnutí základních učebních dokumentů a předání učebnic.

Vedení a motivování pracovníků je dobré.

Kontrolní mechanismy

Všechny poznatky školních inspektorů nasvědčují tomu, že v letošním školním roce přímá

systematická kontrola výchovně vzdělávacího procesu ještě nezačala. Ředitelka si dosud neověřila, probíhá-li výuka v intencích učebních osnov, neprovedla žádné hospitace, pouze informativní a neformální návštěvy ve vyučovacích hodinách. V předmětech, v nichž má učitel možnost výběru a zařazování témat do jednotlivých ročníků, si neověřila způsob a provedení těchto přípravných prací.

Ostatní formy spíše administrativní kontroly průběžně probíhají (kontrola třídních knih, žákovské dokumentace, žákovských sešitů).

Provoz školy kontroluje průběžně, prostředí ve škole je velmi pěkné, kvalita úklidu vysoká.

V letošním plánu kontrolní činnosti ředitelka míní zahájit systematictější sledování výsledků formou vlastních kontrolních prověrek, dosud s takovým prověřováním v předchozích letech spíše experimentovala v jednotlivých předmětech. Úspěšnost žáků dosud poměřuje především jejich úspěšností v pátém ročníku po přechodu do úplné základní školy. Toto sledování provádí trvale, výsledky pro další potřebu školy analyzuje a vyvozuje z nich závěry pro další práci především ve třetím a čtvrtém ročníku.

Při kontrole nevyužívá ředitelka školy všechny dostupné mechanismy, k výše uvedeným připomínkám je úroveň kontroly jen vyhovující.

Hodnocení kvality řízení

Řízení dosahuje dobré úrovně.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

- vznik nedostatků ve výuce prvouky je ovlivněn nepříliš vhodnou řadou učebnic, které má škola k dispozici (nakladatelství ALTER), vhodné by bylo učebnice obměnit, na což však škole chybějí finanční prostředky
- školní družina (dále ŠD) je v obci zřízena při Mateřské škole Vlkaneč, do objektu této školy učitelky převádějí žáky na oběd a tam dochází k převzetí žáků přihlášených do ŠD
- škola poskytla žákům prvního ročníku učebnice a základní školní potřeby v předepsané ceně (200,- Kč na žáka)
- ve spolupráci s Plaveckou školou Kutná Hora se žáci účastní plaveckého výcviku ve čtyřech letech po deseti hodinách ročně, úhrada nákladů je rozdělena mezi školu (státní finanční prostředky), rodiče a zřizovatele podle předpisu

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- povinná dokumentace školy
- výroční zpráva školy za školní rok 1998/1999
- inspekční zpráva čj. O-03-02/9798-F006
- podkladová inspekční dokumentace základní školy
- Plán práce ZŠ Vlkaneč na školní rok 1999/2000
- výběr žákovských sešitů, žákovských knížek

ZÁVĚR

Komplexní hodnocení kvality vzdělávání ve zhlédnutých hodinách je dobré, výrazným negativem však je plánování výuky prvouky, které je nevyhovující. Ostatní sledovaná kritéria byla hodnocena velmi dobře či dobře.

Řízení dosahuje dobré úrovně. Nejslabším místem je kontrola, při níž ředitelka nevyužívá všechny dostupné mechanismy. Dalším nedostatkem je chybějící vedení méně zkušené učitelky. Pozitivní je změna interpersonálních vztahů, spojená s novým složením pedagogického sboru a větší prezentace školy na veřejnosti. Ředitelka realizovala některá doporučení, uvedená v Inspekční zprávě ČŠI čj. O-03-02/9798-F006 (vzdělávání učitelů, zapojení druhé učitelky do mimovyučovacíh aktivit školy).

Při inspekční činnosti nebylo zaznamenáno nehospodárné zacházení s finančními prostředky, které škole byly poskytnuty ze státního rozpočtu.

Práce školy nezaznamenala od poslední inspekce jiné významnější změny. ČŠI ji hodnotí jako dobrou.

Doporučení:

- jednat se Školským úřadem v Kutné Hoře o možnosti, zaměstnat na částečný úvazek další učitelku, která by vyučovala hudební výchovu, výtvarnou výchovu a praktické činnosti v jedné ze tříd - odstranit tím méně efektivní vyučování se všemi žáky školy

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

V Kutné Hoře dne 19. listopadu 1999

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Zdeňka Fadrná	Fadrná v. r.
Člen týmu	Mgr. Pavel Skokan	Mgr. Skokan v. r.

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 22. 11. 1999

Razítko

Ředitelka školy:

Marcela Formánková

Podpis:

Mgr. M. Formánková v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad Kutná Hora	14. 12. 1999	032 402/99-2050
Zřizovatel: obec Vlkaneč	14. 12. 1999	032 403/99-2050

Připomínky ředitelky školy - nebyly vzneseny

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	